

Kniha „Pražané s cizím pasem“ pomáhá zlepšovat pražskou integrační politiku

13. únor 2019, Praha | Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., přivítal novou publikaci „Pražané s cizím pasem. Výsledky výzkumu cizinců a cizinek ze zemí mimo EU žijících v české metropoli“ autorem Yany Leontiyevy, Renáty Mikešové a Blanky Tollarové.

O co se jedná?

Kniha vznikla v návaznosti na aplikovaný výzkum zaměřený na obyvatele s cizí státní příslušností pocházející ze zemí mimo EU dlouhodobě žijící v hlavním městě. Cílem tohoto výzkumu, realizovaného v roce 2017 pro hlavní město Prahu, bylo zjistit informace o migrantech a migrantkách v Praze, které nelze získat z veřejných registrů, a informace, které mohou poskytovatelům veřejných služeb pomoci pochopit situaci a problémy migrantů a posloužit jim jako podklad pro lepší nastavení služeb zaměřených na podporu integrace migrantů. Jednalo se o unikátní výzkum, kterého se zúčastnilo více než 1000 cizinců a cizinek z více než 50 států světa dlouhodobě žijících na území Prahy, z nichž velká část plánuje žít v Česku i v budoucnu.

Závěrečnou zprávu z realizovaného aplikovaného výzkumu autorky přepracovaly do podoby vědecké publikace, která nyní vychází pod názvem „**Pražané s cizím pasem. Výsledky výzkumu cizinců a cizinek ze zemí mimo EU žijících v české metropoli**“. Původní analýzu autorky zasazují do širšího teoretického rámce a v sedmi kapitolách představují pestrou paletu témat souvisejících s životem cizinců v Praze. Čtenář se tak dozví, kdo jsou migrantky a migranti žijící v Praze, jaká je jejich ekonomická situace a pracovní aktivity, znalost češtiny, sociální vazby nebo vztah k české majoritě. Důležité informace přináší rovněž kapitola věnovaná povědomí, zkušenostem a potřebám samotných migrantů a migrantek ohledně služeb poskytovaných v Praze, ať už se jedná o výuku jazyka, nebo jejich informovanost o právech a povinnostech.

Kniha poskytuje hlubší vhled do pracovní a jazykové situace migrantů, do procesu jejich integrace a dává zpětnou vazbu fungování příslušné městské infrastruktury. Jedním ze zjištění v tomto ohledu může být fakt, že situace migrantů a jejich začleňování v současnosti nepředstavují riziko, které by do budoucna mělo ohrožovat hlavní město. „Z analýzy nevyplývají výrazné nedostatky nebo závažné problémy, které bychom v rámci naší pražské integrační politiky opominuli,“ uvedl při uvítání knihy, které proběhlo 6. února 2019 v pražském Akademickém konferenčním centru, Jan Janoušek z Oddělení národnostních menšin a cizinců na Magistrátu hl. m. Prahy, podílejícího se na implementaci zjištění původní analýzy do aktualizované [Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců](#) a také do [Akčního plánu](#) této koncepce pro roky 2018–2019. Zároveň ocenil podrobný pohled, který autorky ve své studii přinášejí, protože podle něj umožnil objevit slabší místa v dosavadních integračních opatřeních. „*Publikace zároveň ukázala další směry, kam se soustředit z hlediska analytické činnosti, tedy v úsilí o získávání informací o integraci migrantů na území hl. m. Prahy,*“ doplnil Janoušek s tím, že hlavní město má zájem o další spolupráci. Ta se ostatně v současnosti již odehrává v rámci nového projektu „*Škola jako integrační partner*“, který v letech 2019–2021 řeší Sociologický ústav AV ČR, za podpory Technologické agentury ČR.

Problematiku vzniku analýzy popsala její supervizorka Petra Ezzeddine z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy, která zároveň knihu *Pražané s cizím pasem* před vydáním odborně posuzovala: „*Ve výzkumu bylo třeba propojit odlišné zájmy a pohledy několika aktérů – města, neziskové sféry, lidí z praxe a akademického prostředí. To pochopitelně vytvářelo určité pnutí, protože jedni chtějí ‚vyzkoumat svět‘, získat data a vědecké publikace, druhá skupina, tedy policy-makers, dělají danou každodenní integrační politiku a často potřebují získat takové typy informací, které se velice těžko zjišťují prostřednictvím dostupných výzkumných nástrojů.*“ Rozdílné požadavky se však podle ní nakonec podařilo analýzou naplnit. Výzkum vedený společným cílem, a sice zlepšit integrační politiku hlavního města, nakonec naplňuje jak kvalitativní akademické standardy, tak potřeby aplikační strany, Magistrátu hl. m. Prahy.

Kniha „**Pražané s cizím pasem**“, která vychází elektronicky a je zdarma ke stažení na webu Sociologického ústavu AV ČR (www.soc.cas.cz/publikace/prazane-s-cizim-pasem), tak nejen že přispívá ke zlepšování integrační politiky na úrovni hlavního města, ale zároveň je unikátním typem výzkumu, jehož prostřednictvím široké veřejnosti přibližuje životy nezanedbatelné části Pražanů.

Hlavní zjištění výzkumu

Migranti a migrantky žijící v Praze jsou různorodou skupinou, ať už jde o zemi jejich původu, ekonomický status, nebo o míru zvládnutí češtiny. Šetření migrantů a migrantek ze zemí mimo EU ukázalo, že Praha láká především vzdělané a ekonomicky aktivní cizince, kteří často přicházejí do Česka s celou rodinou. Většina těchto migrantů a migrantek zde žije již delší dobu (průměrná délka pobytu je 8 let) a je začleněna do české společnosti. Ekonomické příležitosti přivádějí do hlavního města i migranty a migrantky, kteří jsou najímáni na tzv. „prekérní“ pracovní místa. Zhruba každý pátý zaměstnaný migrant či každá pátá zaměstnaná migrantka vykonává v Praze nekvalifikovanou nebo pomocnou práci. Tato skupina může být ohrožena nejen chudobou, ale i následnou marginalizací, a to zejména kvůli nízkým příjmům, nejistému pobytovému statusu, omezené znalosti češtiny a časté sociální uzavřenosti.

Z výzkumu dále vyplynulo, že respondenti jsou se svým životem v Praze spokojeni. Celkově uvádějí, že mají spíše dostatek informací o svých právech a povinnostech, zakoušejí méně potíží a zřídka kdy narážejí na výrazné komunikační bariéry. Dle úrovně a míry používání češtiny v různých prostředích můžeme usuzovat, že více než třetina obyvatel Prahy s cizí státní příslušností umí dobře česky. Další více než třetina má češtinu průměrnou a zhruba pětina umí česky špatně nebo neumí česky vůbec. Migranti s velmi dobrou češtinou jsou nejlépe integrováni – mají dobrá pracovní místa, neformální vztahy s majoritou a dobrý přehled o svých možnostech. Lidé s horší úrovní jazyka se častěji potýkají s různými potížemi, jsou méně informováni a nevyužívají tolik služby určené pro cizince a cizinky.

Většina respondentů měla povědomí o veřejných službách poskytovaných např. Integračním centrem Praha a dalšími neziskovými organizacemi zaměřenými na práci s migranty a migrantkami. Zhruba desetina jejich služeb využila nebo je využívá, včetně služeb komunitních tlumočnicků a interkulturních pracovníků.

Většina migrantů a migrantek, jejichž děti navštěvovaly nebo navštěvují školy v Česku, má se školami kladné zkušenosti. Zhruba pětina z nich však pocituje jazykovou bariéru při

komunikaci se školou. Ačkoli obyvatelé Prahy s cizí státní příslušností jsou velmi pracovně zaneprázdnění a mají málo volného času, jejich děti ve svém volném čase poměrně často navštěvují nebo navštěvovaly zájmové kroužky, což významně přispívá k jejich integraci do české společnosti.

Podle údajů Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR žilo v Praze ke konci roku 2018 celkem přes 206 tisíc obyvatel s cizí státní příslušností. Podíl cizích státních příslušníků v hlavním městě je tedy o něco více než 15 %, což značně převyšuje celorepublikový průměr (kolem 5 %). Naprostá většina Pražanů s cizím pasem oslovených ve výzkumu plánuje svoji budoucnost v této zemi: zájem setrvat v Česku po dobu dalších pěti let deklarovalo 83 % dotázaných, zatímco 72 % zde plánuje žít napořád. Nejčastěji se to týká těch, kteří již zde mají rodinu a děti.

Kontakt

Filip Lachmann, Tiskové a ediční oddělení, e-mail: tiskove@soc.cas.cz.

Příloha

Kniha „*Pražané s cizím pasem. Výsledky výzkumu cizinců a cizinek ze zemí mimo EU žijících v české metropoli*“ je k dispozici zdarma ve formátu PDF:

www.soc.cas.cz/publikace/prazane-s-cizim-pasem

